

نیست و اما فضای غالب هم این نیست و بعد زمانی که به بحث نظام آموزشی وارد شدیم، گفتیم با قطع نظر از جنسیت یک مقدار در مورد نظام آموزشی صحبت کنیم و دیدیم خود ماجرای نظام آموزشی یک گراف پیچیده از مؤلفه‌های متعدد از حوزه‌های روان‌شناختی، جامعه‌شناختی و از حوزه بازار و سرمایه است که معمولاً این را نمی‌بینند، در حالی که واقعاً تفکر نئولیبرال تفکرات خودش را در نظامات آموزشی تزریق کرد. بعد دیدیم وقتی که یک موضوع عادی دارای تابع درجه چند مجهولی از حوزه رشته‌های مختلف را با خود به دنبال دارد، پس ما چگونه می‌توانیم در مورد این صحبت کنیم. ما باید در ابتدا خود این را درست کنیم و بعد به سراغ جنسیت برویم. و در اینجا یک چیزی خودش را نشان داد و آن اینکه تقریباً به همه دوستان یک حالت یأس دست داد که نکند واقعاً این اسلامی سازی علوم به این غلظت و داغی که گفته می‌شود امکان ندارد. حتی اساتید بزرگ این رشته، مثل حضرت استاد خسرو پناه، که بنده خودم در یک جلسه‌ای بودم و ایشان می‌فرمودند که من به نظرم آمد ما، به جای پسوند اسلامی، پسوند حکمی را بیاوریم و یکی از دغدغه‌هایشان همین بود که شاید ما از پس آن برنیاییم و مشکل است. من آنجا گفتم که بچه‌ها، بیایید از عبارات امام بخوانیم که از آن یک نتیجه‌ای می‌گیریم و آن نتیجه این است که اگر ما بتوانیم اول حکومت را اسلامی سازی کنیم، بعد از این اتفاق، خیلی از موضوعات رنگشان عوض می‌شود.

ما تا موقعی که در فضای چارچوب نظام اجتماعی مان، یعنی نظام حکمرانی مان، نتوانسته ایم اسلام را تثبیت کنیم موضوعاتمان دائماً مولودات غرب هستند، آن هم با طبقه بندی دانشی و مهارتی ای که در غرب وجود دارد. تصدیق می‌کنید که حضرت آقا فرمودند که بعضی از موضوعاتی که ما امروز داریم به آن وارد می‌شویم موضوعات چهل سال قبل غرب است و حتی مربوط به غرب امروز هم نیستند.

اما اگر ما آمدیم اول حکومت را اسلامی سازی کردیم، بعد در حکومت اسلامی ممکن است بگوییم مدل تولید دانش در حکومت اسلامی تولید دانش در بازار سرمایه نیست، بازار سرمایه یکی از ارتزاق کنندگان سفره تولید دانشی است. و نمونه عینی آن را حضرت آقا الان در نیروهای مسلح رقم زده است: اندیشمندان نیروی مسلح ما که الان در خیلی از حوزه‌ها رتبه سه و چهار و حتی دو در دنیا را در دست دارند، خوب پس این چگونه اتفاق افتاده است؟ اما ما نگاهمان اقتصادی نبوده است، یعنی از تولید دانش تا تولید فناوری و محصول بدون نظام ارزیابی شاخص بازار سود بدان نگاه کرده ایم و در فضایی که فکر می‌کنیم «الإسلام هو الحکومة» و «وَأَعَدَّ وَاللَّهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ» جلورفتیم و الان آورده اقتصادی هم دارد. من مثال‌های جدی این چنینی زیاد دارم و حالا قصد وارد شدن به آن‌ها را ندارم، پس حواسمان باشد که یک تقدم و تأخراتی وجود دارد، لذا باید بر نظام حکمرانی ابتدا تمرکز کنیم، چراکه «كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا».

بر این اساس، سیاست‌گذاری ما در عرصه فرهنگ منوط به توسعه دایره فهممان از تولید دانش مرتبط و ساختارسازی‌های مناسب است تا بر این اساس بتوانیم ضمن مدیریت غیرسیاسی جامعه به پیاده سازی سیاست‌های فرهنگی بپردازیم. ▶

▲ Eleanor Roosevelt with Universal Declaration

فرحانی: ما یک نکته‌ای را در فکر امام و آقا داریم که این به نظر من یک امر بسیار مهم و جدی است که با بقیه از جهت تفکرات حوزه‌های علوم انسانی تفاوت ایجاد می‌کند. در فکر امام و به تبع هم حضرت آقا که شرح مفصلی در این زمینه دارند، این است که در زمینه علوم انسانی میان امور تقدم و تأخر اجرایی نسبت به بعضی امور دیگر وجود دارد. این مسئله را معمولاً نمی‌بینند و به طور مثال می‌گویند آیا ما می‌توانیم تمام موضوعات اقتصادی را پایش اسلامی کنیم؟ آیا ما می‌توانیم بگوییم که برای تمام موضوعات و دغدغه‌ها و چالش‌های حوزه جامعه‌شناسی منابع اسلامی در تفکر اسلامی داریم؟ و از این سوالات که این روزها زیاد شده است و به چشم می‌خورد.

قبل از اغتشاشات به سراغ ماجرای حجاب و تفکیک جنسیتی رفتیم و مثلاً به تفکیک جنسیتی در محیط‌های آموزشی پرداختیم و خوب این اکنون یک مسئله است که یک دوره‌هایی زنده می‌شود و یک دوره‌هایی خاموش می‌شود و امروزه در خود غرب یک سری تفکیک جنسیتی‌هایی وجود دارد و این قابل انکار